

GROTE OF SINT-LAURENSKERK ROTTERDAM

CANTATEDIENST

ZONDAG 19 MAART 2023

19:00 UUR

FELIX MENDELSSOHN

CHRISTE, DU LAMM GOTTES

VERLEIH UNS FRIEDEN

LIVESTREAM VIA: WWW.LAURENSVOCAAL.NL

- Andante
- Andante con moto
- Allegro Maestoso

Wij gaan staan

Bemoediging Onze hulp in de Naam van de Heer,
Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Drempelgebed Heer onze God, vergeef ons al wat wij misdeden,
En laat ons weer in vrede leven, door Christus onze Heer,
Amen.

Lied Psalm 122

1 Eerste vier regels Cantorij, refrein door Gemeente

Psalm 122

LvdK

b: K. Heeroma
m: Loys Bourgeois 1551

1. Hoe sprong mijn hart hoog op in mij,
toen men mij zei - de: 'Gord u aan
om naar des HE - REN huis te gaan!
Kom ga met ons en doe als wij!
Je - ru - za - lem, dat ik be - min,
wij tre - den u - we poor - ten in,
u, Gods - stad, mo - gen wij ont - moe - ten!
Je - ru - za - lem, van ver aan - schouwd,
wel saam - ge - voegd en wel - ge - bouwd,
o scho - ne ste - de, die wij groe - ten.

2 Eerste vier regels Cantorij, refrein door Gemeente

Hoe zijn de stammen opgegaan!
Hier gingen ons de voeten voor
der pelgrims, die de Heer verkoor,
hier, waar uw heil'ge muren staan!
Jeruzalem, dat ik bemin,
wij treden uwe poorten in
naar 's Heren woord, om zijns naams ere!
Zo is het Israëel gezegd;
hier zijn de zetels van het recht,
de troon, waar David zal regeren!

3 Allen

Bidt heil toe aan dit Vredesoord;
dat die u mint bevredigd zij,
dat vrede in uw wallen zij,
gezegend zij uw muur en poort!
Jeruzalem, dat ik bemin,
wij treden uwe poorten in
om u met vrede te ontmoeten!
Om al mijn broeders binnen u,
om 's Heren tempel wil ik u,
o stad van God, met vrede groeten.

Wij gaan zitten

Gebed

Schriftlezing Johannes 6, vers 1-15

Het teken van het brood

1 Daarna ging Jezus naar de overkant van het Meer van Galilea (ook wel het Meer van Tiberias genoemd). 2 Een grote menigte mensen volgde hem, omdat ze gezien hadden welke wondertekene hij bij zieken deed. 3 Jezus ging de berg op, en ging daar met zijn leerlingen zitten. 4 Het was kort voor het Joodse pesachfeest. 5 Toen Jezus om zich heen keek en zag dat die menigte naar hem toe kwam, vroeg hij aan Filippus: 'Waar kunnen we brood kopen om deze mensen te eten te geven?' 6 Hij vroeg dat om Filippus op de proef te stellen, want zelf wist hij al wat hij zou gaan doen. 7 Filippus antwoordde: 'Zelfs tweehonderd denarie zou niet voldoende zijn om iedereen een klein stukje brood te geven.' 8 Een van de leerlingen, Andreas, de broer van Simon Petrus, zei: 9 'Er is hier wel een jongen met vijf gerstebroden en twee vissen – maar wat hebben we daaraan voor zo veel mensen?' 10 Jezus zei: 'Laat iedereen gaan zitten.' Er was daar veel gras, en ze gingen zitten; er waren ongeveer vijfduizend mannen. 11 Jezus nam de broden, sprak het dankgebed uit en verdeelde het brood onder de mensen die er zaten. Hij gaf hun ook vis, zo veel als ze wilden.

12 Toen iedereen volop gegeten had zei hij tegen zijn leerlingen: 'Verzamel nu de overgebleven stukken brood, zodat er niets verloren gaat.' 13 Dat deden ze en ze vulden twaalf manden met wat overgebleven was van de vijf gerstebroden die men had gegeten. 14 Toen de mensen het wonderteken dat hij gedaan had zagen, zeiden ze: 'Hij moet wel de profeet zijn die in de wereld zou komen.' 15 Jezus begreep dat ze hem wilden dwingen om mee te gaan en hem dan tot koning zouden uitroepen. Daarom trok hij zich terug op de berg, alleen.

Overdenking

Inzameling der gaven

De opbrengst van deze rondgang is bestemd voor diaconie en kerkrentmeesters. In de collecte bij de uitgang wordt uw speciale gift gevraagd voor de aan deze Cantatedienst verbonden kosten (zie pagina 7 van deze liturgie voor meer informatie).

Orgelspel

Lied

Lied 836

1 Cantorij

1 O Heer die on - ze Va - der zijt,
ver - geef ons on - ze schuld.
Wijs ons de weg der za - lig - heid,
en laat ons hart, door U ge - leid,
met lief - de zijn ver - vuld,
met lief - de zijn ver - vuld.

2 Gemeente

Geef dat uw roepstem wordt gehoord,
als eenmaal bij de zee.
Geef dat ook wij uw nodend woord
vertrouwen, volgen ongestoord,
op weg gaan met U mee.

3 Cantorij

O vrede van Tiberias,
o heuvels in het rond,
waar Jezus in het zachte gras
de mensen liefhad en genas,
en in hun midden stond.

4 Gemeente

Leg Heer uw stille dauw van rust
op onze duisternis.
Neem van ons hart de vrees, de lust,
en maak ons innerlijk bewust
hoe schoon uw vrede is.

5 Allen

Dat ons geen drift en pijn verblindt,
geen hartstocht ons verwart.
Maak Gij ons rein en welgezind,
en spreek tot ons in vuur en wind,
o stille stem in 't hart.

Cantorij

Christe, du Lamm Gottes

F. Mendelssohn (1809-1847)

Christe, du Lamm Gottes,
der du trägst die Sünde der Welt,
erbarm dich unser.
Gib uns deinen Frieden.

*Christus, gij lam Gods,
die de zonden van de wereld draagt,
ontferm u over ons.
Geef ons uw vrede.*

Gebed

Stil gebed

Onze Vader

Verleih' uns Frieden gnädiglich,
Herr Gott, zu unsern Zeiten!
Es ist doch ja kein andrer nicht,
der für uns könnte streiten,
denn du, unser Gott, alleine.

*Geef ons genadig vrede,
Heer God, in onze tijd!
Er is immers geen ander,
die voor ons zou kunnen strijden,
dan u alleen, onze God.*

Wij gaan staan

Zending en zegen

aan deze dienst werkten mee

Laurensorkest
Laurensantorij
Hayo Boerema *orgel*
Wiecher Mandemaker *dirigent*
Ds. Harold Schorren *voorganger*

volgende cantatedienst

Palmzondag 2 april 2023, 10:30u deel I, 13:30u deel II

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Matthäus-Passion BWV 244

William Knight *Evangelist*
Berend Eijkhout *Christus*
Martha Bosch *sopraan*
Minho Jeong *countertenor*
Adrian Fernandes *tenor*
Johan Vermeer *bas*

Laurensantorij
Laurensorkest
Kinder- en Jeugdkoor Young Voices

Hayo Boerema *orgel*
Wiecher Mandemaker *dirigent*
Ds. Ivo de Jong *voorganger*

belangrijke mededeling

Laurens Vocaal is voor de organisatie van de cantatediensten afhankelijk van particuliere giften en subsidies van diverse instanties, zoals het Fonds Podiumkunsten. Wij vragen voor deze cantatedienst uw vrijwillige gift aan de uitgang. Een cantatedienst kost gemiddeld € 6000. Om uit de kosten te komen is een bijdrage van gemiddeld € 15 per bezoeker nodig! Wilt u uw gift voor deze cantatedienst liever overmaken? Dat kan op Iban nummer NL93 ABNA 0640755666, t.n.v. Stichting Laurens Vocaal te Rotterdam. U kunt nu ook direct geven via Tikkie. Zo werkt het: Open de camera-app van uw mobiel (of gebruik uw Tikkie-app of QR-scanner). Richt uw camera op onderstaande QR-code. De code wordt automatisch gescand.

De Stichting Laurens Vocaal Rotterdam is een culturele ANBI.
Alvast bedankt voor uw royale bijdrage!

Toelichting

Felix Mendelssohn Bartholdy

Christe, du Lamm Gottes

De cantate *Christe, du Lamm Gottes* ontstond eind 1827 en werd door de nog jonge Felix opgedragen aan zijn zus Fanny die het stuk enthousiast ontving. Deze cantate doet in niets denken aan de cantatevorm die in de 17^e en 18^e eeuw gangbaar was en die we zo goed kennen van Bachs cantateoefre. Dat het stuk toch een cantate werd genoemd is niet zo vreemd omdat die term in de 19^e eeuw vooral stond voor een vocaal-instrumentaal werk met een geestelijke tekst.

De vorm van dit stuk laat zich beter omschrijven als een koraalfantasie. Aan deze fantasie ligt Luthers versie van het Agnus Dei, het koraal *Christe, du Lamm Gottes* ten grondslag.

Het werk is doorgecomponeerd maar de originele driedeligheid van deze tekst is ook in deze compositie duidelijk herkenbaar. Drie keer horen we de koraalmelodie in de sopraanpartij als cantus firmus klinken. In het eerste en laatste gedeelte in een andante in driekwartsmaat, in het tweede gedeelte in een sterk contrasterend allegro moderato. De sopraanpartij tilt de melodie telkens als een gebed boven de drie andere stemmen uit die in een motetachtige structuur met elkaar in gesprek zijn. Het muzikale materiaal voor alt, tenor en bas is wel ontleend aan de melodie. Mendelssohn liet zich duidelijk inspireren door zijn grote voorbeeld Bach. Toch is het geen poging om te kopiëren want hij gebruikt weliswaar een oude vorm maar past daarin wel degelijk zijn eigen harmonische taal toe. Dankzij Mendelssohns inspanningen werd Bachs oeuvre herontdekt en Mendelssohn was zich er terdege van bewust dat een kopie het altijd af zou leggen tegen het origineel. Daarom liet hij zich bij het componeren wel inspireren door de vorm en de technieken maar gaf hij het een eigen muzikale inhoud mee. Dat daar kritiek op was laat zich raden. Mendelssohn, Schumann en Brahms werd conservatisme verweten, Liszt en Wagner waren de vooruitstrevenden. De verschillen werden stevig aangezet maar wie nu van een afstand terugkijkt zou het beter kunnen waarderen als een rijkdom in diversiteit.

Verleih uns Frieden

Als gebed voor de vrede koos ik voor deze cantatedienst als tweede compositie Mendelssohns Verleih uns Frieden gnädiglich. Voor dit “kleine Lied”, zoals Mendelssohn het werk zelf noemde, gebruikte hij de door Luther vertaalde tekst van de “Antiphona pro pace” Da nobis pacem, Domine. Deze antifoon werd in Luthers tijd aan het einde van de dienst gezongen. Het oorspronkelijk idee van Mendelssohn was een eenvoudig koorlied te schrijven gecombineerd met een canon van celli, begeleid door orgel en contrabas. Deze qua omvang beperkte opzet paste goed bij de liturgische functie van deze antifoon. De uiteindelijke bezetting werd echter toch een stuk uitgebreider; Mendelssohn voegde violen, altviolen en 6 houtblazers toe.

De hoofdrol voor de celli bleef echter duidelijk herkenbaar. Het stuk opent met de canon tussen de celli. De tekst en de melodie worden daarna drie keer voorgedragen. De eerste keer exposeert de baspartij de melodie en de tekst. Na enkele verbindende maten keert de melodie terug in de altpartij in combinatie met een contrapunt in de baspartij. De houtblazers mengen zich in het geheel maar beperken zich tot verdubbeling van de belangrijke cellopartijen. Weer volgt een aantal verbindende maten waarin de tutti-koorinzet wordt voorbereid. Het koor zingt in overwegend homofone stijl, even eenvoudig als schoon, waarna het stuk net zo intiem eindigt als het begon.

Er was de nodige kritiek op het stuk. Zo werd Mendelssohn aangevallen op het zogenaamd slecht plaatsen van onbetoonde lettergrepen op zware maaddelen. Maar daar heeft men zich later weinig van aangetrokken en het stuk heeft grote bekendheid gekregen. Robert Schumann kreeg gelijk toen hij schreef “ Eine andere Neuigkeit war ein Gebet nach Worten von Luther von Mendelssohn, das am Vorabend des Reformationsfestes (1839) hier zum erstenmal gehört wurde: eine einzig schöne Composition, von deren Wirkung man sich nach dem bloßen Anblick der Partitur wohl kaum eine Vorstellung machen kann. ...Das kleine Stück verdient eine Weltberühmtheit und wird sie in der Zukunft erlangen...”